# GAZETA LWOWSKA.

W Sobotę — Nro. 148. — 14. Września 1816.

## Wiadomości kraiowe.

*Ze Lwowa.* — Na utworzony w Wiédniu nowy fundusz dla C. K. Inwalidów Austryackich, ofiarował W. Franciszek Mikołajewski. Justycyaryusz w Krakowcu, trzy Obligacye rządowe wynoszące ogółem 40 Zr. 2 4/8 Kr.

*Z Wiednia d. 1. Września.* — N. Pan raczył naywyższym gabinetowym listem swoim z 12. Lipca 1816 w dowód szczególnego naywyższego ukontentowania swoiego z dotychczesnych usług Wice-Prezesa Rządu kraiowego Czeskiego kawalera Schüllera, mianować onegoż rzeczywistym Radcą Stanu i Konferencyi.

## Wiadomości zagraniczne.

### Brazyliia.

Wychodząca w Bahii gazeta: „Idade d'Ouro do Brazil." (złoty wiek Brazylii) którą dostali w Bremie od numeru 1go do 41go (od 2. Stycznia do 21. Maia 1816) iest bardzo uboga w wiadomości z Ameryki południowey. Nie ma w niey ani słowa o niepokoiach w osadach Hiszpańskich; i rzadko tylko przytrafiaią się doniesienia z Brazylii. Pod dniem 27. Lutego opisuie rzeczona gazeta uroczystości obchodzone w Bahii na cześć wyniesienia Brazylii na Królestwo, a pod dniem 14. Maia donosi, że Rada mieyska w St. Amaro da Purifiçao otworzyła składkę, na załatwienie kosztow budowy kamiennego mostu nad rzeką Sergimerim; tudzież, że rozporządzeniem Xięcia Rejenta wydanem w miesiącu Lutym, ustanowiono w Bahii filialny bank centralnego banku w Rio de Janeiro iako też i bank eskontowy. Wiadomości Europeyskich bardzo mało w tey gazecie, a i te które zawiera, tyczą się po naywiększey części Francyi, i wyięte są z gazet Francuzkich. Każdy numer gazety zawiera potem zazwyczay cenę kursu, doniesienie o przybyłych i odeszłych okrętach, wreszcie niektore inne mieyskie doniesienia między którėmi naylicznieysze są o niewolnikach, których wyprowadzaią na przedaż.

### Hiszpania.

Wiadomości z Madrytu pod d. 8. Sierpnia zawarte w dzienniku rozpraw (Journal des debats) twierdzą że Jenerał Abadia, maiący w Andaluzyi dozor nad woyskami wysłanymi na okiętach do osad, zrzucony został z tego stopnia, i do Walencyi wygnanym, gdzie ma zostawać pod dozorem Jenerała Kapitana Elio. Posłano także na wygnanie byłego Ministra Stanu Lardizavala do Walladolidy, i oddano go pod dozor Jenerała Kapitana Eguia. Wygnani do Afrykańskich twierdz Liberaliści, mieli otrzymać inne przeznaczenie, to iest, przenieść ich mieli iak mówią, na bezludną wyspę Cabrera pod Mallorką.

### Wielka Brytaniia.

Zdaie się, że znakomici i maiętni Anglicy nie tracą wcale chęci podróżowania. Dnia 10go Sierpnia z rana popłynęło około 200 osob sześcioma okrętami z Doweru do Calais, gdzie zbudowano trzy nowe okręty dobrze urządzone, dla zarądzenia naciskowi tak wielu obcych; okręty te, na których popłynęły do Calais wspomnione wyżey osoby, krążą nieustannie tu i owdzie, i maią zwyczaynie około 100 osób na pokładzie.

Według naynowszych gazet Londyńskich z dnia 16. Sierpnia wybuchły były między pospólstwem w Prestanie i w okolicy (w Lancashire) niepokoiące poruszenia, które iednak za nadeyściem woyska uspokoiły się.

W powiacie Staffordshire znayduie się według nayściśleyszego dochodzenia od domu do domu, 822 osób, bez żadnego wcale zarobku, 483 osób które tylko po iednemu, a 820 co tylko po 2 szylingi na tydzień zarabiaią.

Można rachować w ogólności, że połowa mieszkańców w tych okolicach gdzie naywięcey żyią z kopalni węglów i żelaza, nie maią teraz chleba, i wymagaią pomccy od współobywatelów i od Rządu.

W skutku rozkazu Gabinetowego zabroniony na 6 miesięcy wywóz prochu, salitry broni,

)(

i amunicyi, a to, rachuiąc od dnia 13. Sierpnia.

Lord-Major Londyński wyznaczył dzień 21. Sierpnia dla zgromadzenia Rady gminnoy (City) w celu naradzenia się nad adressą do Xięcia Rejenta, względem teraźnieyszego Stanu Narodu.

Pospolstwo w Nottinghamie zapomniało się tak dalece podczas sprawy przeciwko burzycielom machin (Luddytom) że wielu członków naywyższego Sądu, a między innymi Prezesa Sądu JP. Grahama, męża naygodnieyszego, grubo skrzywdziło. Powiadaią że za ten postępek nałożono na Hrabstwo karę pieniężną 5000 funt. szterlingów.

## Francya.

Dnia 10. Sierpnia dozwolił Król wszystkim dawnieyszym Officerom od Gwardyi pułku Szwaycarskiego, ktorzy d. 10. Sierpnia 1792 do tego pułku należeli, aby posunieni byli o ieden stopień wyżey prócz innych wyszczególnień i korzyści, a to, w dowód swoiey wdzięczności za wierność i dobrego ducha z którémi okazali się w owym fatalnym roku.

Król wyznaczył 60,000 frankow na wsparcie zniszczonych od gradobicia gmin Departementu Meurtheskiego.

Minister woyny nakazał wszystkim woyskowym dywizyom iak nayuroczyściey̆sze obchodzenie imienin N. Króla.

Z rozkazu Ministra woyny, obchodzone bydź maią uroczyście imieniny Królewskie dnia 25. Sierpnia we wszystkich dywizyach woyskowych; dane będą trzy salwy działowe, a między woyska wszelkiego rodzaiu broni rozdadzą nad, porządkowe racye żywności i gorzałki.

Lord Wellington przybył do Paryża d. 20. Sierpnia po południu, i zaiechał do swoiego mieszkania na ulicy Champs-Elysees.

Xiąże Wellington zamyśla na początku Września powrócić do głównego stanowiska swoiego w Cambrai.

Spodziewano się w Paryżu przybycia Xięcia Cambridge brata Xięcia Rejenta Angielskiego.

Paryzkie gazety zapewniaią, że polytechnicza szkoła otworzona będzie znowu w krótce i oddana szczególnieyszey opiecę Xięcia d'Angouleme.

Drugi sąd woienny pierwszey Dywizyi woyskowey skazał dnia 20. Sierpnia byłego Jenerała Lallemanda starszego zaocznie na śmierć, uznawszy go winnym: 1) Zdrady, buntu, i zamachu zbroyną ręką przeciwko Rządowi, a to ponieważ mianowany od Króla Dowodcą Departementu Aisneskiego przyczynił się do wysłania woyska przeciwko Paryżowi w celu zniszczenia prawego Rządu; 2) ponieważ usiłował osłabić wierność woysk w la Fere stoiących, i zdobyć skład artylleryi w tém mieście złożony. Nazaiutrz miano podobnież zaocznie przystąpić do wydania wyroku przeciwko Dominikowi Lallemandowi młodszemu.

W Dijon stawiono teraz osobiście przed Sądem, Jenerała Veaux, tudzież JJPP. Hernoux, Lejeas i Royer. Oskarzeni są o zdradę główną. Kilku współwinowayców uciekło.

Czytamy w gazecie Sztrasburgskiey z d. 22. Sierpnia iak następuie: „Zyskawszy Jenerał Debelle od Króla Jegomości, darowanie kary śmierci, miał to szczęście odwiedzonym bydź w więzieniu przez Xiążęcia d'Angouleme. Jego Król. Mość rozkazał wyliczyć mu 800 franków, gdyż ten Jenerał nie maiący maiątku, potrzebował pieniędy. Prócz tego wyznaczył mu Xiąże roczną pensyę 1200 franków z swoiego skarbu. Tak wiele czynią Xiążęta dla tych, którzy byli ich nieprzyiaciołmi. — Przebaczać i dobrze czynić, iest charakterem Burbonów."

Taż sama gazeta donosi z Kolmaru dnia 20. Sierpnia: „Donoszą z Mecu że ów tak obrzyczany Szymon de Brieg wydany został od Prusaków Władzom Francuzkim; rozpoczęto przeciw niemu równie iako i przeciwko Jenerałowi Guillaume, i współwinowaycom, sprawę kryminalną. Obadwa byli herszt ami spisku sprzysiężonych podczas drugiego oblężenia miasta, nie myśląc o niczem, iak tylko zamordowaniu i zrabowaniu nayuczciwszych i naybogatszych mieszczan, których zabóycy owi iako rojalistów uważali. Zniweczone roztropnością Jenerała Miollis zamachy onychże, były przedmiotem sądowych śledzeń, których przez ucieczkę uyść chcieli. Sprawa ich wytoczy się d. 26go przed Sądem naywyższym. Wydanie Szymona Briega świadczy nie tylko o dobrem porozumieniu się Francuzkiego Rządu z wszystkiemi swoimi Sąsiadami, lecz musi także przekonać sprawców niepokoiu, że nie mogą sobie iuż więcey pochlebiać zabezpieczeniem się ucieczką za granice, ani bezkarnie prowadzić swoióy korrespondencyi i układać buntowniczych planów.

Nad to przesadzono w publiczności wieść o niepokoiach w Nancy. Skończyły się one na bitce między Officerami i mieszczanami, zkąd

niciakie powstały nieporządki. Wysłuchano iuż aresztowanych osób, i rzecz póydzie takiem Sądowym. Naczelny Wódz Departementu Meurtheskiego Jenerał Villetard przywrócił porządek roztropnością i dzielnością swoią.

Jedna gazeta Niemiecka zapewnia z prywatnych listów, że we Francyi maią tylko pułki bydź uzupełnione, lecz wcale żadney mówy nie ma o wielkich przygotowaniach zbroynych. Źle myślący mogą sobie tu i owdzie rozsiewać rozmaite pogłoski o rzeczy, którey celem iest tylko utrzymanie wewnętrznego porządku.

W Berry powyżey Paryża spuszczono z warsztatu d. 20. Sierpnia w obecności Hrabiego d'Artois, bat parowy 130 stop długi, obeymuiący 120 beczek ładunku. Ten bat otrzymał za dozwoleniem Królewica, iego imie Karol Filip, i przeznaczony iest do iazdy pocztowey między Paryżem i Montereau.

Rząd Francuzki wysyła dwóch Deputowanych do Pethiona na wyspę St. Domingo ażeby ułożyć się z nim stosownie do oświadczeń które przez swoich Ajentów w Paryżu uczynić rozkazał. Ci Deputowani popłyną na pokładzie małey eskadry, która weźmie z sobą także kilkaset żołnierzy.

## Włochy.

Stosownie do wydanego w Rzymie pod dniem 25. Czerwca rozporządzenia przeciwko żebractwu, wydał Kardynał della Somaglia Jeneralny Wikary Jego Swiętobliwości w dniu 7. Sierpnia ogłoszenie; mocą którego zniesiono dotychczesne prawo azylu (przytułku) w kościołach i poświęconych mieyscach dla żebraków, a wykonawcom wydanego przeciwko żebractwu rozporządzenia dozwolono, aby przestępców, zachowuiąc iednakże należne tym poświęconym mieyscom uszanowanie, i nie przeszkadzaiąc służbie Bożey, z kościołow nawet zabierali, albo na samym wychodzie chwytali. W pierwszych trzech dniach miesiąca Lipca umieszczono w Laterańskim szpitalu ubogich, (gdzie mogących ieszcze pracować zaganiaią do robot użytecznych) 1375 żebraków, którzy do tąd tylko prożniactwu poświęcali się.

Według zapewnienia iedney gazety Szwaycarskiey, donoszą listy z Włoch o przybyciu przeszłego Króla Hollenderskiego Ludwika Bonapartego do kąpieli w Lacca; gdzie bardzo skromnie żyic. Spodziewaią się tam także i innych członków rodziny Bonapartego.

## Prusy.

Z Królewskiego rozkazu tłomaczą teraz na Polski ięzyk, dla użytku W. Xięstwa Poznańskiego, dawnieysze ustawy, iako to: powszechne prawo kraiowe z iego dodatkami, powszechną ustawę Sądową z dodatkami, tudzież rozporządzenie karne, depozytalne, i hypotekalne; toż samo ma bydź także i ze zbiorem ustaw przedsięwzięte, skoro tylko oyczyste (Pruskie) ustawy w tey prowincyi ważność otrzymaią; a ta niemiecko-polska edycya zbioru ustaw, ma także bydź użytą i dla okolic Pruskich i Slązkich, w których ieszcze do tego czasu polski ięzyk iest w używaniu.

Dziennik Rządowy z Disseldorfu d. 3. Sierpnia, zawiera co następuie: „Inwalid uwolniony od służby, pułku grenadyerów Cesarza Franciszka nazwiskiem Krzysztof Behrenfels z powodu, że zupełnie utracił prawe oko i słabo widzi na lewe, otrzymał stosownie do rozporządzenia Ministerium Policyi z d. 24. z. m. trzechletnie jeneralne pozwolenie, grania na lyrze korbą obracaney w całem Państwie Pruskiem. Co ninieyszym do powszechney podaie się wiadomosci w Disseldorfie d. 18. Lipca 1816. (podpisano) Królewsko-Pruski Rząd pierwszego wydziału."

## Królestwo Polskie.

Gazeta Korrespondenta Warszawskiego z dnia 7. Września zawiera następuiące urzędzenie Namiestnika Królewskiego:

W Imieniu Nayiaśnieyszego
Alexandra I.
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego, etc. etc. etc.
Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W rozwinięciu artykułów 83 i 84 ustawy konstytucyyney, na przełożenie Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, po wysłuchaniu zdań ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy następuiącą organizacyią Władz administracyynych.

TYTUŁ I.
O Kommissyi Wojewodzkiey i iey składzie.

Artykuł 1. Kommissyia Wojewódzka iest naczelną Władzą administracyyną w Woiewództwie. Ogniwem iey pośredniem są Urzędnicy umieszczeni w obwodach, a ostatniey Zwierzchności mieyskie i wieyskie. Wykonywa rozkazy wszystkich Kommissyy Rządowych.

Art. 2. Kommissyia Wojewodzka składa się:
- z Prezesa,
- z 5ciu Kommissarzy zasiadaiących,
- z Kommissarzow Delegowanych, w liczbie równey obwodom,
- z Sekretarza Jeneralnego.

)( 2

Art. 3. Mieć będą dodanego Assessora prawnego, nie mniey potrzebną liczbę innych Assessorów, tudzież applikantów, i kancellaryią.

TYTUŁ II.

O attrybucyach Kommissyi Woiewodzkiey i iey podziale.

Art. 4. Kommissyia Woiewodzka za pośrednictwem podwładnych sobie urzędników podaie do wiadomości i przywodzi do skutku w obrębie Woiewodztwa prawa, urządzenia szczególne, i rozkazy od Kommissyy Rządowych wychodzące.

Czuwa nad porządkiem wewnętrznym, bezpieczeństwem osobistém mieszkańców, całością własności publiczney i prywatney, oświeceniem publicznem, zgoła nad tém wszystkim, co w obrębie Woiewodztwa Narod i Rząd obchodzić może.

Art. 5. Kommissyia Woiewodzka utrzymuie ciągłe stosunki z sądami kraiowemi, Ziemskiemi i Grodzkiemi. Znosi się z Kommendantem w Woiewodztwie dla porządnego przeprowadzania i umieszczania woysk, tudzież zapobiegania wszelkim sporom i nadużyciom iakieby się między woyskowemi z cywilnemi wydarzyć mogły; w każdym przypadku takowych sporów lub nadużyciów czyni potrzebny wywod przez śledztwa. Doziera wszelkich urzędników i officyalistów publicznych w obrębie Woiewodztwa swey Władzy podległych, i onych środkami prawem przepisanemi do ścisłego pełnienia obowiązków znagla. — Rozpoznaie i rozstrzyga skargi i zażalenia. Przedstawia prośby i potrzeby mieszkańców Rządowi.

Art. 6. Kommissyia Woiewodzka dzieli się na wydziały następuiące:

1. Wydział wyznań Religiynych i Oświecenia narodowego.
2. Wydział administracyyny.
3. — woyskowy.
4. — skarbowy.
5. — policyyny.

Art. 7. Do wydziału wyznań Religiynych i Oświecenie narodowego należy.

a) Dozor nad funduszami duchownemi i edukacyynemi.
   nad szkołami — konwiktami i pensyiami oboiey płci,
   nad bibliiotekami składami naukowemi,
   nad gmachami i domami czci Religiyney i publicznemu oświeceniu poświęconemi,
   nad wpływami do kass szkolnych,
   nad moralnością i regularnością pracy nauczycielów publicznych.
b) Wizytowanie szkół.
c) Popisy publiczne.
d) Wolność wyznań.
e) Wolność druku podług przepisów.

Art. 8. Do wydziału administracyynego należy to wszystko, co się tycze:

a) podziału Woiewodztwa,
b) wszelkich Zgromadzeń politycznych,
c) gospodarstwa kraiowego,
d) statystyki,
e) wszelkiey własności publiczney w attrybucyiach innych wydziałów nieobiętcy,
f) Instytutów publicznych,
g) stowarzyszeń partykularnych,
h) fabryk, rękodzieł, kunsztów, kopalni, handlu, rzek, kanałów, dróg publicznych, zgoła wszelkiego rodzaiu kommunikacyi.
i) budownictwa,
k) dozoru gmachów i wszelkich budowli, ku ozdobie i wygodzie publiczney dłużących,
l) dozoru nad wykonaniem urządzeń pocztowych,
m) porządku akt ślubów, chrztów i pogrzebów, oraz tychże aktów rewizyi.

Art. 9. Do wydziału woyskowego należy to wszystko, co się tycze:

a) opatrywania potrzeb woyska,
b) zaciągów woyskowych,
c) urządzenia milicyi,
d) składów żywności,
e) urządzenia przechodów woysk,
f) rozkwaterowania.

Art. 10. Do wydziału skarbowego należy:

a) pobor i exekucya środkami prawem przepisanemi wszelkich podatków i wpływów publicznych,
b) dozor nad kassami tychże poborów w obrębie Woiewodztwa znayduiącemi się, i rewizyia onych.
c) dozor nad cłami, magazynami solnemi, tabaki, tytuniu i stępla.
d) Administracyia dóbr i lasów narodowych w Woiewodztwie,
e) rozpoznawanie prośb o allewiacyie.

Art. 11. Do Wydziału Policyi należeć będzie:

a) zapobieganie wypadkom szkodliwym, bezprawiom i zgorszeniu publicznemu.
b) czuwanie nad spokoynością, porządkiem, ochędostwem i wygodą publiczną, nad nierozszerzeniem się szkodliwych nałogów, iako też nad całością i zabezpieczeniem praw własności i wolności osobistey.
c) wydawanie paszportów i zaświadczeń.
d) dozor nad Radą lekarską i urzędnictwem zdrowia,
e) zapobieganie wszelkim zarazom,

f) administracyia szpitalów, więzień i domów poprawy,
g) przestrzeganie iednostayności miar i wag,
h) stanowienie taxy pierwszych potrzeb życia po miastach i miasteczkach,
i) wzieranie w wexlarstwo i tandeciarstwo,
k) czuwanie nad iarmarkami i targami,
l) zapobieganie żebractwa i próżniactwu.

Art. 12. Kancellaryia Kommissyi urządzoną będzie podług powyższych podziałów.

TYTUŁ III.

O szczególnych obowiązkach Członków Kommissyy Woiewodzkich, i sposobie ich mianowania.

Art. 13. Prezes iest naczelnikiem Kommissyi. Do niego samego należy:
a) wykonywanie pod osobistą odpowiedzialnością wszelkich Rządowych rozkazów, za pomocą Członków wydziałami zawiaduiących.
b) kierunek wszelkiego rodzaiu prac Kommissyi połączonych,
c) urządzenie i dozor Kancellaryi,
d) przestrzeganie porządku i regularności posiedzeń, sworności i pośpiechu w całey służbie publiczney,
e) pilnowanie osobiście (lub przez wybranych na swoię odpowiedzialność urzędników) licytacyy, które własności publiczney tyczą się.
f) utrzymywanie własną ręką listy sprawowania się członków dla przesyłania iey corocznie respective każdey Kommissyi,
g) obieżdzanie obwodów, w celu zapewnienia się w mieyscu o sprawowaniu się wszelkiego rodzaiu i stopnia podwładnych urzędników, i o dokładności całey administracyi.
h) Prezes przed wykonaniem rozkazów wyższey Władzy nie może czynić żadnych przełożeń, ani dozwalać, aby przez Kommissyą czynione były, pod naysurowszą odpowiedzialnością za wszelkie opóźnienia i zawód.
i) Prezes w przypadku choroby lub oddalenia się mianuie na swoie mieysce zastępcę z pomiędzy Członków zasiadaiących w Kommissyi.

Art. 14. Kommissarze zasiadaiący w Kommissyi zawiaduią wydziałami, wedługननnieyszego urządzenia i zaleceń, które im właściwe Kommissyie Rządowe na ręce Prezesa przeszlą; w wykonywaniu rozkazów Kommissyy Rządowych są zupełnie podległemi Prezesowi, i polecenia iego w tym względzie pod osobistą odpowiedzialnością dopełniać są winni. W wszelkich innego rodzaiu przedmiotach pracuią oddzielnie nad wystawieniem rzeczy do ich wydziału należących i od Prezesa poleconych; wypracowane na posiedzeniach Kommissyi, koleią liczby, lub nagleyszey potrzeby wnoszą i wspólnie w komplecie stanowią.

Art. 15. Assessor prawny, za każdem od Prezesa Kommissyi wezwaniem, obowiązany iest dawać opinije z potrzebnemi obiaśnieniami we wszelkich zdarzeniach i materyach, gdzie wzgląd przyzwoity na prawa i formy prawne zachowanym bydź winien, w przypadkach art. 5tym przewidzianych; gdzie między woyskowym a cywilnym zachodzą spory lub nadużycia, powinnością iest Assessora prawnego czynić wraz z dodanym mu do pomocy innym Assessorem wywody słowne, i śledztwa do należnego wyiaśnienia rzeczy służyć mogące. Gdy wezwanym zostanie na posiedzenie, aby był przytomnym roztrząsaniu przedmiotów ninieyszym artykułem obiętych, ma tam głos doradczy z wolnością podania do protokołu zdania swego, celem uniknienia odpowiedzialności.

Art. 16. Sekretarz Jeneralny iest naczelnikiem Kancellaryi; odpowiada za podległych sobie Officyalistów, doziera bezpieczeństwa i porządku akt i dokładności w expedycyach; na posiedzeniach Kommissyi ma głos doradczy.

Art. 17. O Kommissarzach Delegowanych postanowiono iest niżey w tytule 5tym.

Art. 18. Assessorowie pełnią poruczone sobie od Kommissyi obowiązki, czyli to przy samey Kommissyi, czyli też przy Kommissarzach Delegowanych. Urzędowanie to iest bezpłatne, i uważane będzie iako zasługa obywatelska.

Art. 19. Applikantów powinnością będzie pod dozorem Kommissyi Woiewódzkiey sposobić się w kancellaryi do służby publiczney. Assessorowie Kommissyi wybierani zostaną z applikantów, łączących zdolność z przykładnem sprawowaniem się.

Art. 20. Kandydatów na Prezesa, na członka wydziału administracyynego, na członka wydziału policyi, tudzież na Kommissarzów Delegowanych, podaie Namiestnikowi Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, na innych Członków szczególnemi wydziałami zawiaduiących, podaią Kommissye Rządowe, każda respective wydziału, z którym znayduie się w wyraźnym stosunku.

Podanych Namiestnik w miarę udzieloney władzy mianuie, lub do mianowania Królowi przedstawia.

Art. 21. Sekretarza Jeneralnego i Adjunktów wydziałowych mianuie Kommissya Rzą-

dowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, Assessora prawnego Kommissya Sprawiedliwości, którzy podani będą do potwierdzenia Namiestnikowi. Budowniczych, inżynierów dróg, fizyków Woiewódzkich, chirurgów obwodowych, i akuszerki mianuie Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Art. 22. Assessorów mianuie Kommissya Woiewódzka, a Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi potwierdza.

Art. 23. Applikantów mianuie Kommissya Woiewódzka.

Art. 24. Kancellaryą Kommissyi Woiewódzkiey mianuie Prezes. Kancellaryą Administracyi obwodu mianuie Kommissarz Delegowany, a Sekretarza obwodu podaie do potwierdzenia Prezesowi.

Art. 25. Członki Kommissyi w artykule 20stym i 21wszym wymienione nie mogą bydź podane do mianowania, iak tylko z listy, którą Rady obywatelskie na mocy art. 137. ustawy konstytucyyney układać będą.

( *Dalszy ciąg nastąpi.* )

## Rossya.

### Urządzenia chłopów Estońskich.

(*Ciąg dalszy.*)

Księga II. Rozdziałów 3. §. 210. — 379. zawiera Ustawy policyyne dla Chłopów Estońskich.

Rozdział I. O Urzędach Policyynych, §. 210 — 250. Ku pomocy Policyi Ziemskiey, ustanawiaią się trzy urzedy policyyne: 1. Policya gminna, w każdey gminie; 2. włościańska, w każdey włości; 3. sąd parafiialny policyyny, w każdey parafii kościelney, albo ieden na dwie parafiie z sobą graniczące. Każda z nich doziera porządku i spokoyności w zakreślonym sobie okręgu; czuwa nad regularnością pełnienia przez chłopów powinności względem państwa i gminy; wnosi zebrane podatki; ma dozor nad budowami gminy, kościołów, domów kościelnych i szkolnych, nad opłatą poborów i dopełnieniem powinności, wyznaczonych dla Pastorów, sług kościelnych i nauczycieli; magazynów wieyskich i kass gminnych; czuwa nad utrzymaniem w dobrym stanie dróg i znaków granicznych; nad zatamowaniem zarazy bydła, zachowaniem lasów od pożaru; dopilnuie, ażeby tygodniem przed sieybą owsa i tygodniem przed S. Wawrzyńcem, i natychmiast po zasiewie owsa, pola wszystkie były tak opatrzone, iżby bydlę szkody robić nie mogło; pilnuie, ażeby w gminie nie znaydowali się ludzie bez paszportów, włóczęgi i zbiegi; zmusza do opłaty i wypełnienia, żadnemu sporowi nieuległych, zapisów i obowiązków; naznacza opiekunów dla sierot bez rodzeństwa. Policyą gminną utrzymuie Starosta gminny, i podlega policyi włościańskiey. Policya gminna może skazać na karę pieniężną do 4ch kilmatów żyta; kary cieleśney może naznaczyć od iedney do 40tu pałek; i na dwudniowy areszt.

Policya włościańska przyymuie skargi i zażalenia na policyą gminną; wydaie paszporty; na 4 dni mogą mieszkańcy oddalać się z gminy swey bez paszportu, po których upłynieniu uważaią się i ogłaszaią za zbiegów. Parobek nie może otrzymać paszportu bez świadectwa od gospodarza. Policya włościańska ma prawo usuwać, lub zawiesić od sprawowania obowiązków policyynych Starostę, iego pomocnika, etc. Włościańska Policya porucza się dziedzicowi ziemi. W zdarzeniu, ieżeliby przestąpiła granice swey władzy, skarga na nią idzie do policyynego sądu parafiialnego. Właściciel ziemi może sprawowanie policyi włościańskiey powierzyć swemu pełnomocnikowi. Ani sam właściciel ziemi, ani iego pełnomocnik, nie może odsyłać chłopów do Policyi Ziemskiey bez wiedzy dwóch Starostów gminnych, albo iednego Starosty i iednego Setnika, albo wybornego. Ziemska policya może skazać chłopów na karę pieniężną do 8 kilmatów żyta; a na cielesną do 80 pałek po odzieniu, albo do 10ciu wiązek rozgami, każda wiązka po 10 uderzeń bez odzienia, i osadzić w areszcie na 4ry dni. Właściciel ziemi, sprawuiąc władzę policyyną na swey ziemi, za iey nadużycie odpada na czas i wiecznie od tego urzędowania, przez wyrok tylko wyższego Sądu Ziemskiego, czyli Ober-Landgerichtu; w ciągu nawet samego śledzenia tych nadużyć, może bydź uchylonym od sprawowania władzy.

Sąd Policyyny parafiialny przyymuie skargi na Policyą włościańską i gminną; w zdarzeniach, władzę swą przechodzących, donosi naczelnie zarządzaiącemu Guberniią, a winnych urzędników Policyi gminney odsyła po ukaranie do Policyi ziemskiey. Podlega naczelnie rządzącemu w Gubernii, od niego odbiera rozkazy. Skarga na Sąd Policyyny parafiialny może bydź podana do główno-rządzącego Guberniią, w 6 Niedziel od nastania wyroku. W Sądzie tym prezyduie okręgowy Hakenrichter, i zasiadaią dway assessorowie, z grona parafiian wybrani na konwencie parafiialnym.

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)